

แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ต่งของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไม้

หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

The Guidelines of Enhancing Efficiency for Rough Giant Bamboo Production of Member

Bamboo Co-Farms Mo. 4 Thung Pho Subdistrict

Nadi District Prachinburi Province

ภัทริรา วียาสิงห์

Pattira Wiyasing

สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไม้ต่ง หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี 2) ศึกษาสภาพการผลิตไม้ต่งของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไม้ต่ง หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี 3) ศึกษาความต้องการการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ต่งของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไม้ต่ง หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี 4) ศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ต่งของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไม้ต่ง หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีเป้าหมายเป็นผู้แทนสมาชิกแปลงใหญ่ไม้ต่ง หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ที่มีการผลิตไม้ในพื้นที่ จำนวน 10 ราย เครื่องมือที่ใช้ คือ จัดเวทีชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ SWOT วิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการดำเนินการของกลุ่มนำไปสู่การวางแผนพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 55 – 63 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตไม้ต่งอยู่ระหว่าง 15 -20 ปี มีขนาดพื้นที่ในการผลิตไม้ต่ง เฉลี่ย 10 ไร่/คน ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 2,000 กิโลกรัม/ไร่ เกษตรกรมีแรงงานที่ใช้ในการผลิตไม้ต่ง เฉลี่ย 3 คน มีต้นทุนในการผลิตไม้ต่ง เฉลี่ย 18,175 บาท/ไร่/ปี ราคาผลผลิตเฉลี่ยทั้งปี 25 บาท/กิโลกรัม และเกษตรกรมีรายได้จากการผลิตไม้ต่ง เฉลี่ย 31,825 บาท/ไร่/ปี เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริม 8 แนวทาง แบ่งตามห่วงโซ่มูลค่า ดังนี้ ต้นน้ำ ได้แก่ 1) ส่งเสริมการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรภายในแปลง 2) ส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในการผลิตไม้ต่ง 3) ส่งเสริมการวางแผนด้านการตลาดเพื่อแก้ไขปัญหาหน้าไม้ล้นตลาด 4) ส่งเสริมด้านองค์ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคแมลงรวมถึงการจัดการแปลง 5) ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่ พร้อมร่วมหาแนวทางใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร กลางน้ำ 1) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าโดยการนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ปลายน้ำ 1) ส่งเสริมการทำตลาดออนไลน์ 2) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบย้อนกลับเพื่อเพิ่มโอกาสและการแข่งขันทางการตลาด) เมื่อพิจารณาสามารถแยกเป็นรายประเด็นในส่วนของการส่งเสริมการผลิต (ต้นน้ำ) พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ อันดับ 1 ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในแปลง ระดับมาก อันดับ 2 ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่ พร้อมร่วมหาแนวทางใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในแปลง และอันดับ 3 ส่งเสริมแนวทางการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในการผลิตไม้ต่ง ระดับมาก

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม, ไม้ต่ง, แปลงใหญ่ไม้

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดปราจีนบุรี เป็นจังหวัดที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของไม้ ซึ่งจัดว่าเป็นพืชที่ขึ้นชื่อของจังหวัด มีรสชาติและคุณภาพที่โดดเด่นและเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ในพื้นที่มาอย่างยาวนาน จังหวัดปราจีนบุรี มีการปลูกไม้มากที่สุดในประเทศไทย มีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 10,170 ไร่ มีการปลูกมากที่สุดอยู่ที่อำเภอนาดี อำเภอเมืองปราจีนบุรี และอำเภอประจันตคาม ตามลำดับ ชนิดของไม้ที่มีการปลูกมาก ได้แก่ ไม้ตงเขียว รองลงมาคือ ไม้เลื้อย ไม้ตงดำ ไม้บงหวาน และไม้รวก ตามลำดับ เริ่มให้ผลผลิตตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เดือนตุลาคม และจะมีพ่อค้ามารับซื้อเพื่อนำไปขายที่ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง และตลาดภายในชุมชน ช่วงเดือนมีนาคม - เดือนเมษายน จะเป็นที่สามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่สูงกว่าช่วงเดือนอื่น ๆ (การผลิตนอกฤดู) แต่เมื่อเริ่มมีฝนตกลงมาราคาผลผลิตไม้ตงจะเริ่มถูกลง เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดมาก ซึ่งเป็นไปตามกลไกของตลาด (สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี, 2667)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นเกษตรกรในพื้นที่จึงรวมกลุ่มกันเพื่อเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรตามรูปแบบแปลงใหญ่ เมื่อปี 2560 เป็นแปลงใหญ่ไม้ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 355 ไร่ เกษตรกร 42 ราย และมีการนำผลผลิตหน่อไม้ มาแปรรูปเป็นหน่อไม้ดองและหน่อไม้ต้มเพื่อจำหน่ายให้กับแม่ค้าในตลาด ร้านอาหาร และประชาชนในพื้นที่เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนและเพิ่มมูลค่าให้กับหน่อไม้เมื่อเกิดภาวะหน่อไม้ล้นตลาด (สำนักงานเกษตรอำเภอนาดี, 2564) แต่ปัจจุบัน ด้วยสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและมีความแปรปรวนค่อนข้างสูง ฝนไม่ตกตามฤดูกาลส่งผลให้ปริมาณผลผลิตของไม้ตงลดลง ไม่เพียงพอับความต้องการของตลาด รวมทั้งเกษตรกรยังมีขั้นตอนการจัดการแปลงบางขั้นตอนที่มีการเผาในพื้นที่ ส่งผลต่อมลพิษทางอากาศ (PM 2.5) อีกด้วย

ดังนั้น การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ตงของเกษตรกร กลุ่มแปลงใหญ่ไม้ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ในแง่มุมของปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร รวมไปถึงสภาพการผลิต ปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการการส่งเสริมการผลิตไม้ตงของเกษตรกร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาคุณภาพในการผลิตไม้ตงของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกไม้ตง และเป็นข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐหรือสถาบันต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนส่งเสริมการผลิต อันจะนำไปสู่การส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตไม้ตงให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและเป็นฐานข้อมูลสำหรับ นักส่งเสริม นักวิจัย และผู้ที่สนใจในการวิจัยครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไม้ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตไม้ตงของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไม้ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี
3. เพื่อศึกษาความต้องการการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ตงของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไม้ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี
4. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ตงของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไม้ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงาน ทราบปัญหาและสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางในการส่งเสริมองค์ความรู้ เทคโนโลยีและแนวทางแก้ปัญหาไปส่งเสริมเกษตรกรได้อย่างตรงความต้องการ และสร้างทัศนคติที่ดีขึ้นให้แก่เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี
2. องค์กร/สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี ได้นำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการวางแผนหรือใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาการทำผลิตไผ่ให้เห็นผลในเชิงปฏิบัติมากยิ่งขึ้น
3. เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรีเกิดการยอมรับและได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไผ่ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทพื้นที่

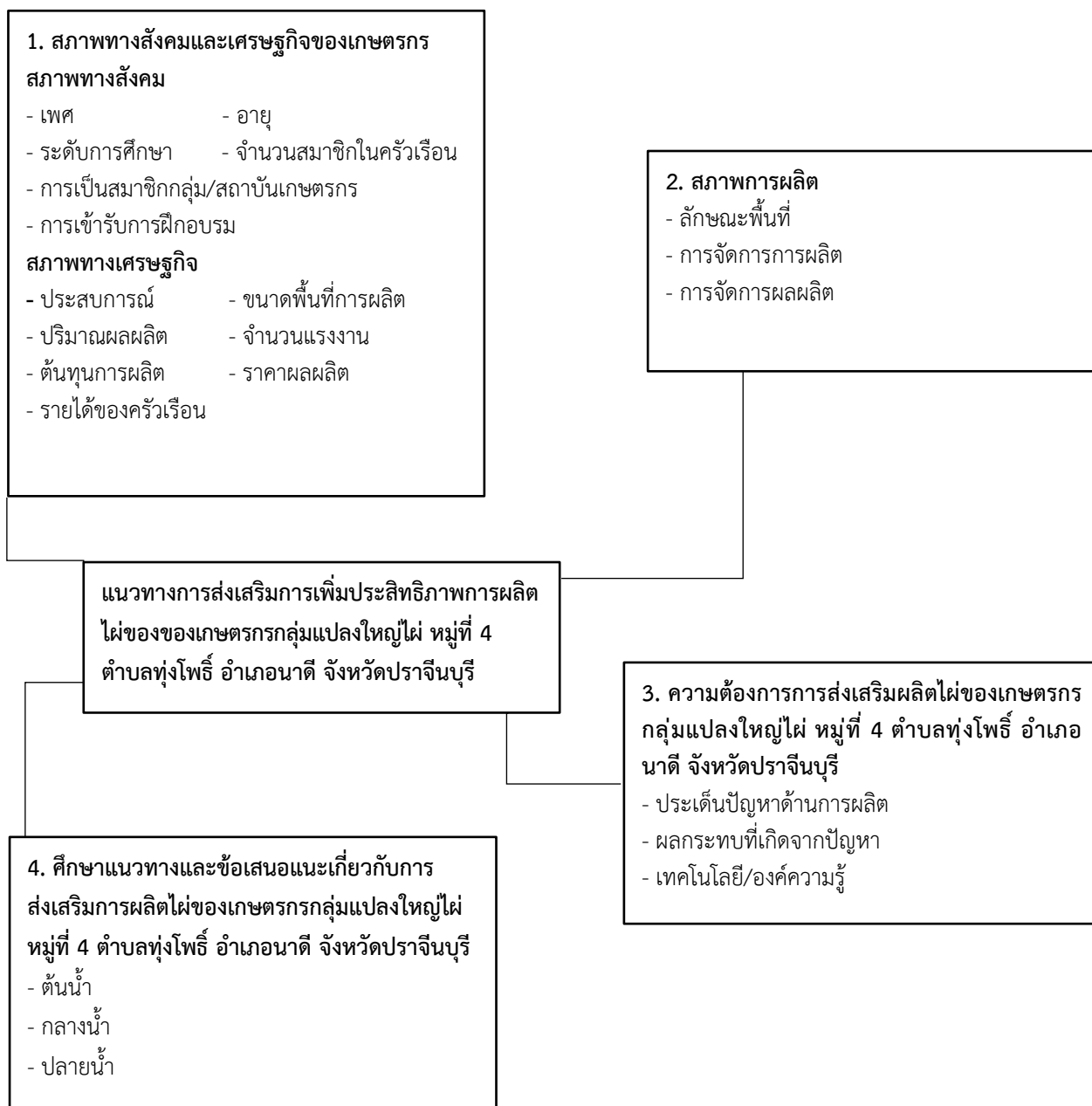
ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไผ่ตงของของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

- 1) ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาในเรื่องแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไผ่ตงของของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ดังนี้ สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพการผลิตไผ่ตงของเกษตรกร ความต้องการการส่งเสริมผลิตไผ่ตง และปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตไผ่ตงของเกษตรกร
- 2) ขอบเขตด้านประชากร ประชากรศึกษา/กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน 10 ราย จากผู้แทนสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี
- 3) ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไผ่ตงของของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรีระยะเวลา 3 เดือน (มิถุนายน 67 - กันยายน 67)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ต่งของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไม้หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรีได้ตามภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ ไม้ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาการตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2537) ไม้ เป็นพืชที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากมายทั้งทางตรง ทางอ้อม เช่นทำเป็น เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องจักสาน ต่าง ๆ เฟอร์นิเจอร์ เยื่อกระดาษ และหน่อก็นำมาใช้รับประทาน ได้อีกด้วย ส่วนประโยชน์ทางอ้อม ก็คือ ช่วยป้องกันการพังทลายของดินตามบริเวณริมตลิ่งแม่น้ำ ลำคลองช่วยชะลอความเร็วของกระแสน้ำและกระแสนลมได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันนี้ ไม้มีความสำคัญทางด้าน อุตสาหกรรมมากขึ้น มีการนำมาใช้เป็น วัตถุดิบสำหรับการผลิตสินค้าต่าง ๆ เช่น กระดาษ ไม้เทียม และไม้ไผ่อัด โดยเฉพาะไม้ไผ่อัดนั้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ตลาดมีความต้องการสูง สำหรับการปลูกไม้ไผ่ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ มุ่งเน้นการ ผลิตหน่อเป็นสำคัญ เนื่องจากหน่อ มีรสชาติและมีคุณค่าทางอาหารสูง จึงเป็นที่นิยมของคนทั่วไป นอกจากนี้ยัง นำมาแปรรูปเป็นหน่อไม้อัดบีบสามารถส่งขายยังตลาดต่างประเทศได้อีกด้วยและจากการเกิดปัญหาไม้ไผ่ตงมาก ขึ้น ดังนั้นไม้ไผ่ตงจึงเป็นพืชที่น่าสนใจปลูกพืชหนึ่ง เนื่องจากมีประโยชน์มากมายตามที่กล่าวมาแล้ว และยังมี แนวโน้มความต้องการในตลาดสูงขึ้นด้วย

จังหวัดปราจีนบุรี ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย นับเป็นจังหวัดแหล่งมรดกโลก เนื่องจากมีอุทยานแห่งชาติที่เป็นมรดกโลกถึง 3 แห่ง ทั้งยังเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่ามากที่สุดในภาคตะวันออกอีกด้วยปัจจุบันปราจีนบุรี สภาพภูมิศาสตร์และเส้นทางสำคัญสู่ภาคอีสาน ภาคกลาง ภาคตะวันออก การปกครอง แบ่งออกเป็น 7 อำเภอ 65 ตำบล 658 หมู่บ้าน พื้นที่ทั้งหมด 4,762.362 ตารางกิโลเมตร ภูมิอากาศร้อนชื้นแล้งศูนย์สูตร มีร้อนจัดในฤดูร้อน เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ฤดูหนาวมีอากาศค่อนข้างหนาว เนื่องจากได้รับอิทธิพล จากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือปริมาณน้ำฝน อยู่ในช่วง 1,325.3 – 2,298.8 มิลลิเมตร (จังหวัดปราจีนบุรี, 2555)

วารุณี และคณะ (2565) จากการศึกษาสภาพพื้นที่ที่มีการปลูกไม้ในจังหวัดปราจีนบุรีด้วยภาพถ่าย ดาวเทียมจาก ดาวเทียม Landsat8 เพื่อศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่สามารถปลูกไม้ได้ ในช่วง 30 ปี ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2528 - 2558 จังหวัดปราจีนบุรีมีพื้นที่ปลูกไม้จากการศึกษาทั้งสิ้น 174,472.80 ไร่ โดยส่วนใหญ่ มีการปลูกในอำเภอเมืองปราจีนบุรีถึง 94,572.36 ไร่ (ร้อยละ 54.20) รองลงมา คือ อำเภอประจันตคาม 73,478.55 ไร่ (ร้อยละ 42.11) อำเภอกบินทร์บุรี 3,041.73 ไร่ (ร้อยละ 1.74) อำเภอศรีมหาโพธิ์ 1,752.26 ไร่ (ร้อยละ 1) และอำเภอนาดี 1,627.90 ไร่ (ร้อยละ 0.97) โดยเมื่อศึกษาถึงสภาพภูมิอากาศและสภาพภูมิประเทศที่มีการปลูกไม้มากที่สุดในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี มีค่า 1,900 -2,000 มิลลิเมตร ค่าความชื้นสัมพัทธ์ มีค่าร้อยละ 73 อุณหภูมิเฉลี่ยรายปีมี ค่า 30 องศาเซลเซียส พื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 25 เมตร และความลาดชันร้อยละ 0

จารุณี ดิษฐ์สวัสดิ์ และ พินิจ กัลยาธิลปิน (2562) ศึกษาสูตรปุ๋ยเคมีและระยะปลูก ในการผลิตไม้ตองศรีปราจีน ผลการทดลองพบว่า การใช้ปุ๋ยเคมีสูตรที่แตกต่างกันไม่ทำให้จำนวนหน่อและน้ำหนักผลผลิตหน่อไม้ต่อไร่ มีความแตกต่างกันทางสถิติ แต่สูตรปุ๋ยเคมีที่มีโพแทสเซียมสูง มี แนวโน้มให้ค่าปริมาณน้ำตาลของหน่อไม้สูงกว่าปุ๋ยเคมีที่มีค่าโพแทสเซียมต่ำ โดยปุ๋ยเคมีสูตร 15-15- 15 และ 15-8-20 มีค่าปริมาณน้ำตาล อยู่ระหว่าง 2.65-2.79 กรัมต่อ 100 กรัม ระยะปลูก 5x5 เมตรให้จำนวนหน่อไม้ต่อไร่ 1,451 หน่อ 1,545 หน่อ ในการเก็บ

เกี่ยวปีที่ 2561 และปี 2562 ให้ น้ำหนักผลผลิต 1,898 กิโลกรัมต่อไร่ และ 2,013 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้าน เศรษฐศาสตร์ พบว่า การใส่ปุ๋ยเคมี 15-15-15 ที่ปลูกระยะ 6x6 เมตร มีค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อ ต้นทุน (BCR) สูงสุด คือ 1.64

รักพงษ์ และคณะ (2563) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตไผ่ตง ในอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เกษตรกรส่วนมากปฏิบัติตามแนวทางการผลิตไผ่ตงของกรมส่งเสริมการเกษตรในทุกด้าน ตั้งแต่ การเตรียมดินการปลูก การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การไถ่และและการแต่งกอ แมลงศัตรูของไผ่ตง การผลิตไผ่ตง นอกฤดู การทำหน่อไผ่ตงหมัก และการตัดหน่อ ยกเว้นการปฏิบัติในขั้นตอนการปลูก การตัดหน่อ และการทำหน่อไผ่ตงหมักที่มีความแตกต่างออกไป เกษตรกรปฏิบัติตามน้อย ปัญหาการผลิตไผ่ตงของเกษตรกรที่พบในระดับมากที่สุด คือ แหล่งน้ำไม่เพียงพอในการผลิตไผ่ตงนอกฤดู ระดับมากคือ ขาดแรงงานในการจัดการและการแต่งกอ ระดับปานกลางคือ ขาดความรู้ในการใช้ปุ๋ยเคมี ระดับน้อยคือ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรต้องการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตไผ่ตงในระดับมากที่สุด จากหน่วยงานราชการ วิธีการส่งเสริมในรูปแบบฝึกปฏิบัติมากที่สุด

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากร คือ สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 10 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เก็บข้อมูลข้อมูลพื้นฐาน และสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม จากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบลและสืบค้นข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลพื้นฐานแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี จากระบบ <https://co-farm.doae.go.th> เก็บข้อมูลข้อมูลพื้นฐานสภาพการผลิตไผ่ ความต้องการความต้องการการส่งเสริมผลิตไผ่ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตไผ่ของเกษตรกรโดยการสอบถามจากการจัดเวทีชุมชนจากคำถามแบบปลายเปิด เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการดำเนินการของตนเองวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ SWOT วิเคราะห์สถานการณ์ นำไปสู่แนวทางที่ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า ประกอบด้วย เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 40 และเพศหญิง ร้อยละ 60 เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 55 – 63 ปี รองลงมาคือ ช่วงอายุ 46 – 54 ปี และ ช่วงอายุ 64 – 72 ปี ตามลำดับ มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 50 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 30 มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 20 ราย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 50 เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกรอื่น ๆ ดังนี้ (1) แปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี (2) วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ไผ่ตำบลทุ่งโพธิ์ (3) สมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ต.ทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ทั้ง 3 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 60 และ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 40 และการเข้ารับการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา

พบว่า ส่วนใหญ่มีเกษตรกรการเข้ารับการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา 2 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 40 และ 3 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมา 5 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า ประกอบด้วย เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ดังนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตไผ่ตง ในช่วงอายุ 15 -20 ปี มีขนาดพื้นที่ในการผลิตไผ่ตง เฉลี่ย 10 ไร่/คน ปริมาณผลผลิตไผ่ตง เฉลี่ย 2,000 กิโลกรัม/ไร่ เกษตรกรมีแรงงานที่ใช้ในการผลิตไผ่ตง เฉลี่ย 3 คน มีต้นทุนในการผลิตไผ่ตง เฉลี่ย 18,175 บาท/ไร่/ปี จำหน่ายผลผลิตได้ราคาเฉลี่ยทั้งปี ราคา 25 กิโลกรัม และเกษตรกรมีรายได้จากการผลิตไผ่ตง เฉลี่ย 31,825 บาท/ไร่/ปี

ผลการศึกษาสภาพพื้นฐานการผลิตไผ่ตงของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

จากการทำเวทีชุมชนพบว่า เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีสภาพพื้นฐานการผลิตไผ่ เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีการผลิตไผ่สายพันธุ์ส่วนใหญ่ คือ พันธุ์ไผ่ตงศรีปราจีน รองลงมา คือ พันธุ์กิมซุง และพันธุ์เขียวอีสาน ตามลำดับ ลักษณะพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ดอน สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ระยะการปลูก ส่วนใหญ่ 8 x 8 เมตร โดยแหล่งที่มาของสายพันธุ์ คือ จากซื้อกิ่งตอนจากอำเภอประจันตคามมาปลูก และกระบวนการผลิตไผ่ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีการผลิตทั้งในฤดูและนอกฤดู มีการให้น้ำ 2 แบบ คือ ระบบน้ำฝน (ในฤดู) กับระบบแบบระบบมินิสปริงเกอร์ (ในฤดูและนอกฤดู) การผลิตหน่อไม้นอกฤดูจะมีการหมกหน่อ คือ การนำถุงดำขนาด 8 x 16 นิ้ว มาครอบหน่อที่มีความยาวประมาณ 10 เซนติเมตร เพื่อให้ได้หน่อไม้ที่มีสีเหลืองทอง อ่อน รสชาติดี หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วทำการตัดแต่งกิ่งเพื่อแต่งกอ โดยจะทำลายกิ่งที่แตกออกโดยการเผาในแปลง ซึ่งการผลิตไผ่ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรีสามารถวิเคราะห์ผลเป็นปฏิทินการผลิตดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ปฏิทินการผลิตไฟของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

การดำเนินงาน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
แต่งกอ ไร่ต้น 3 – 5 ต้น ให้น้ำ												
ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ (มูลไก่/มูลวัว) ปริมาณ 50 กก./กอ												
ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15 – 15 – 15 ปริมาณ 2 กก./กอ (แบ่งใส่ 3 ครั้ง)												
								ในฤดู				
เก็บเกี่ยวผลผลิต												

ศึกษาความต้องการการส่งเสริมผลิตไฟตงของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

จากการศึกษาความต้องการการส่งเสริมผลิตไฟตงของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี การจัดเวทีชุมชน ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่าจุดแข็ง (Strengths) 1) มีการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่ 2) พื้นที่ปลูกไฟตงมีความเหมาะสม 3) มีจุดรับซื้อหน่อไม้สดในพื้นที่ จำนวน 3 จุด 4) มีผลผลิตเกือบทั้งปีทั้งในฤดูและนอกฤดู 5) เกษตรกรมีประสบการณ์/มีความชำนาญสูง 6) ผลผลิตนอกฤดูมีราคาสูง 7) เกษตรกรมีมาตรฐานการผลิต GAP 8) มีการแปรรูปหน่อไม้ เช่น หน่อไม้ดองน้ำมะพร้าว หน่อไม้ดองเกลือ หน่อไม้โป๊ เป็นต้น จุดอ่อน (Weaknesses) 1) การจัดการกับกิ่งที่เกิดจากการตัดแต่ง 2) ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง 3) ราคาผลผลิตตกต่ำในช่วงฤดูฝน โอกาส (Opportunities) 1) มีหน่วยงานภาคีเข้ามาส่งเสริม 2) กระแสผู้บริโภคด้านความปลอดภัย 3) มีเทคโนโลยี องค์ความรู้ด้านการแปรรูปสมัยใหม่ 4) มีเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในแปลง อุปสรรค (Threats) 1) จำเป็นต้องมีเผือกในแปลง เพื่อเคลียร์แปลง 2) สภาพอากาศแปรปรวน ปริมาณลดลง 3) ศัตรูพืชเข้าทำลายในช่วงฤดูแล้ง หน่อไม้ออก 4) ในช่วงฤดูฝนหน่อจะเน่าง่าย 5) ช้างป่าเข้าทำลายผลผลิต

ศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตไฟตงของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

จากผลการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ได้กำหนดกลยุทธ์ เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไฟตงของของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริม 8 แนวทาง แบ่งเป็นห่วงโซ่คุณค่า มีดังนี้

ต้นน้ำ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในแปลง 2) ส่งเสริมแนวทางการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในการผลิตไม้ตุง 3) ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถวางแผนบริหารจัดการสินค้าป้องกันการหนีไม้ล้นตลาด 4) ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มความรู้ในการป้องกันปัญหาโรคแมลงและการบริหารจัดการแปลง 5) ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่ พร้อมร่วมหาแนวทางใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร **กลางน้ำ** ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าโดยการนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ โดยการแปรรูปในพื้นที่ได้ **ปลายน้ำ** ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการทำการตลาดออนไลน์ 2) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบย้อนกลับเพื่อเพิ่มโอกาสและการแข่งขันทางการตลาด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นในส่วนของการส่งเสริมการผลิต (ต้นน้ำ) พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

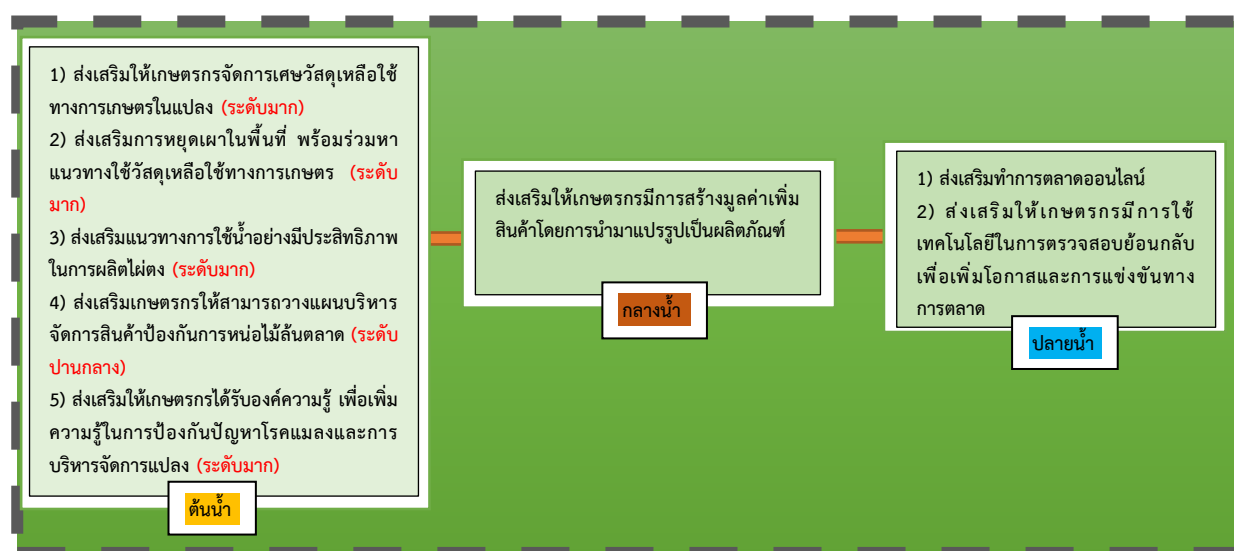
อันดับ 1 ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในแปลง ระดับมาก

อันดับ 2 ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่ พร้อมร่วมหาแนวทางใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ระดับมาก

อันดับ 3 ส่งเสริมแนวทางการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในการผลิตไม้ตุง ระดับมาก

อันดับ 4 ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถวางแผนบริหารจัดการสินค้าป้องกันการหนีไม้ล้นตลาด ระดับปานกลาง

อันดับ 5 ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มความรู้ในการป้องกันปัญหาโรคแมลงและการบริหารจัดการแปลง ระดับปานกลาง

ภาพที่ 2 แสดงห่วงโซ่มูลค่าแนวทางการส่งเสริมการผลิตไม้ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

อภิปรายผล

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้เต็งของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจควรอภิปราย ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตพืช พบว่า ส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมการผลิตไม้เต็ง แปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 60 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 55 – 63 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 50 ซึ่งสอดคล้องกับปีพ.ศ. 2551 ที่กล่าวว่า ปัจจัยพื้นฐานทางบุคคล มีผลโดยตรงต่อการยอมรับเทคโนโลยีได้ดีขึ้น คือ เพศหญิง ผู้มีระดับการศึกษาสูง ผู้มีประสบการณ์ และผู้มียาญน้อย

2. สภาพพื้นฐานการผลิตไม้เต็ง เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีการผลิตไม้สายพันธุ์ส่วนใหญ่ คือ พันธุ์ไม้เต็งศรีปราจีน รองลงมา คือ พันธุ์กิมซุง และพันธุ์เขี้ยวอีสาน ตามลำดับ ลักษณะพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ดอน สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ระยะการปลูก ส่วนใหญ่ 8 x 8 เมตร สอดคล้องจารุณีและพินิจ (2562) กล่าวว่าสูตรปุ๋ยเคมีไม่ทำให้จำนวนหน่อไม้ต่อไร่มีความแตกต่างกันทางสถิติแต่ระยะปลูกมีผลทำให้จำนวนหน่อไม้ต่อไร่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติของการปลูกไม้เต็งศรีปราจีน โดยแหล่งที่มาของสายพันธุ์ คือ จากซื้อกิ่งตอนจากอำเภอประจันตคามมาปลูก และกระบวนการผลิตไม้ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีการผลิตทั้งในฤดูและนอกฤดู มีการให้น้ำ 2 แบบ คือ ระบบน้ำฝน (ในฤดู) กับระบบแบบระบบมินิสปริงเกอร์ (ในฤดูและนอกฤดู) การผลิตหน่อไม้ในฤดูจะมีการหมกหน่อ คือ การนำถุงดำขนาด 8 x 16 นิ้ว มาครอบหน่อที่มีความยาวประมาณ 10 เซนติเมตร เพื่อให้ได้หน่อไม้ที่มีสีเหลืองทอง อ่อน รสชาติดี หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ทำการตัดแต่งกิ่งเพื่อแต่งกอ โดยจะทำลายกิ่งที่แตกออกโดยการเผาในแปลงและกระตุ้นการออกหน่อ สอดคล้องกับ ทรงกษ สนเทห์ (2555) กล่าวว่า ให้ทำการกวาดเศษใบไม้แล้วจุดไฟบริเวณผิวหน้าดินที่ทำการปลูก แล้วทำการดับไฟ ไม้จะเริ่มทำปฏิกิริยาโดยการดึงเอาสารอาหารที่สะสมไว้บริเวณรากเหง้า มาสร้างหน่อ เพราะคิดว่ากำลังจะแห้งตาย ประมาณ 1 – 2 สัปดาห์ หน่อไม้จะผุดขึ้นมา

3. แนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตไม้ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

- ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในแปลงและส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่ พร้อมรณรงค์หาแนวทางใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร สอดคล้องกับวีรวิธ เลพล (2563) พบว่าถ่านอัดแท่งจากเศษไม้ไผ่ที่ผ่านกระบวนการเผา มีค่าความร้อน 3,565.47 cal/g นำมาบรรจุด้วยบรรจุภัณฑ์จากหัตถกรรมจักสาน สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยเฉลี่ย 134,120 บาทต่อเดือน จากกระบวนการวิจัยดังกล่าวสามารถพัฒนาเทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทนให้เกิดความยั่งยืนในชุมชนและลดปัญหาการเผาเศษวัสดุเหลือทิ้งอันเป็นสาเหตุของลดหมอกควัน

- ส่งเสริมแนวทางการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในการผลิตไม้เต็ง ระดับมากสอดคล้องกับการรายงานของวารินทร์ วงษ์วรรณ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องพัฒนาการของเกษตรกรเพื่อการค้ากรณีศึกษาการผลิตไม้เต็งในตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่พบปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูง การผลิตไม้เต็งนอกฤดูนั้นส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงมากขึ้น เนื่องจากต้องใช้ปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้นด้วยทั้งปุ๋ยและน้ำ ซึ่งในส่วนของการใช้น้ำที่มากขึ้นนี้ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง โดยต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือ จัดหาแหล่งน้ำสำหรับใช้ในฤดูแล้ง เช่น การขุดคลอง การขุดสระน้ำขนาดใหญ่และโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากข้อเสนอแนวคิดการส่งเสริมผลิตไฟของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไฟ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาคู จังหวัดปราจีนบุรีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอในการพัฒนางานด้านแนวทางการส่งเสริมการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้จากการผลิตไฟของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไฟ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาคู จังหวัดปราจีนบุรี ดังนี้

1. เกษตรกร เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไฟ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาคู จังหวัดปราจีนบุรี เห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ได้รับองค์ความรู้แนวทางการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และสามารถศึกษาดูงานจากแปลงเรียนรู้ในพื้นที่
2. เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการเกษตรศึกษาองค์ความรู้เพิ่มเติมด้านการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร จากการถอดองค์ความรู้จากปราชญ์เกษตร งานวิจัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ การเพิ่มมูลค่าเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และส่งเสริมองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตไฟ ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร จัดทำแปลงเรียนรู้การใช้เศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และสร้างการรับรู้และส่งเสริมลดการเผาในพื้นที่การเกษตรขึ้นให้แก่เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ไฟ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาคู จังหวัดปราจีนบุรี
3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไฟเพื่อความยั่งยืน มีการกำหนดในแผนพัฒนาการเกษตรแปลงใหญ่ ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และสนับสนุนเทคโนโลยีหรือเครื่องจักรในการบดย่อยกิ่งไม้ มีการบูรณาการเพื่อรวมกันในการให้ความรู้ ส่งเสริมการปฏิบัติของเกษตรกรและสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เห็นผลในเชิงปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2537. **การปลูกไม้ตง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ชุมชมสหกรณ์การเกษตร
จากรณี ดิษฐ์สวัสดิ์ และพินิจ กัลยาศิลป์. 2562. **วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตไม้ตงศรีปราชญ์ในจังหวัด
ฉะเชิงเทรา**. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรฉะเชิงเทรา.
- ทรงกษ สนเทห์. 2555. เกษตรกรผู้ปลูกไม้ จังหวัดสระบุรี. ออนไลน์ รักบ้านเกิด/สวนเงินไร่ทอง. สัมภาษณ์.
3 ตุลาคม 2567. <https://www.rakbankerd.com/agriculture/print.php>.
- ปัทมาพร ไคร์วานิช. 2551. **ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรพรหมพิรามต่อการรณรงค์เผาตอซัง
ข้าว**. บัณฑิตวิทยาลัย ภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รักพงษ์ วงศ์รอด. จินดา ขลิบทอง. และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. 2563. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตไม้ตงของ
เกษตรกรในอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา. **การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10**.
- วารินทร์ วงษ์วรรณ. 2546. **พัฒนาการของเกษตรกรเพื่อการค้า: กรณีศึกษาการผลิตไม้ตงในตำบล เนินหอม
อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สาขาวิชา
วารุณี อริยวิริยะนันท์ สุกัญญา ชัยพงษ์ สุณีย์ หทัยสรวงษ์ อารณี โชติโก ไฉน น้อยแสง และกัญญาณัฐ เปลเฟื่อง.
2565. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การเพิ่มศักยภาพตัวแบบเชิงธุรกิจและโครงข่ายการตลาด เพื่อ
ขับเคลื่อน เศรษฐกิจฐานรากจากทรัพยากรไม้จังหวัดปราจีนบุรีอย่างยั่งยืน ผ่านกระบวนการเรียนรู้
ตลอดห่วงโซ่คุณค่า**. รายงานวิจัย.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- วีรุธ เลพล. 2563. “การจัดการเศษวัสดุเหลือทิ้งจากหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ สำหรับใช้เป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง
โดยใช้เตาเผาถ่านขนาด 200 ลิตร (แบบตั้ง)”. **วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**. ปีที่ 13. ฉบับที่ 2. กรกฎาคม – ธันวาคม.
- สรารุณี สังข์แก้ว อัจฉรา ตีระวัฒนานนท์ และกิตติศักดิ์ จินดาวงศ์. 2554. **ไม้ในเมืองไทย**. กรุงเทพฯ: บริษัท
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด (มหาชน).
- สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี. 2567. **ข้อมูลภาวะการผลิตไม้ของจังหวัดปราจีนบุรี ปี 2566/2567**.
สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี. (อัดสำเนา)
- สำนักงานเกษตรอำเภอนาดี. 2563. **เอกสารประกอบการพิจารณาการประกวดแปลงใหญ่ระดับจังหวัด ประจำปี
พ.ศ. 2564**. สำนักงานเกษตรอำเภอนาดี. (อัดสำเนา)